

Sotsiaalkaitseministri määruse „Võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise rahaline toetamine“ seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Sotsiaalministeerium on võtnud kasutusele strateegilise partnerluse kui koostöövormi vabaühendustega, mis toetavad ministeeriumi valitsemisala tulemuseesmärkide saavutamist ning panustavad poliitika elluviimisse ja kujundamisse. Käesoleva määrusega kehtestatakse tingimused ja kord, mille alusel antakse strateegilise partnerluse vormis toetust võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse poliitika kujundamiseks ja elluviimiseks.

Seotud arengukava

Strateegilisele partnerile toetuse andmine soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks on seotud „Heaolu arengukava 2016–2023“ neljanda alaeesmärgiga – naistel ja meestel on kõigis ühiskonnaelu valdkondades võrdsed õigused, kohustused, võimalused ja vastutus. Arengukavast tulenevad probleemid, mida strateegiline partner aitab lahendada, on järgmised: stereotüüpide negatiivse mõju vähendamine; soolise segregatsiooni vähendamine hariduses ja tööturul; naiste ja meeste majandusliku sõltumatuse toetamine, sh soolise palgalõhe vähendamine; soolise tasakaalu saavutamine erinevatel otsustustasanditel; õiguste kaitse tõhustamine ning soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks vajaliku institutsionaalse võimekuse toetamine.

Strateegilisele partnerile toetuse andmine võrdse kohtlemise edendamiseks on seotud „Heaolu arengukava 2016–2023“ kolmanda alaeesmärgiga – inimeste võimalused iseseisvalt toime tulla, kogukonnas elada ning ühiskonnaelus osaleda on tänu efektiivsele õiguskaitsele ja kvaliteetsele kõrvalabile paranenud. Arengukavast tulenevad probleemid, mida strateegiline partner aitab lahendada, on järgmised: levinud on negatiivsed eelarvamused ja stereotüüpidel põhinevad hoiakud ja praktika vähemuste suhtes, mis takistavad nende täisväärtuslikku ühiskonnaelus osalemist; võrdse kohtlemisega seotud õiguste kaitse ei ole piisav ega tõhus; vähemuste eneseesindamise võimalused on piiratud.

Strateegilise partnerluse projektiga toetatakse kindlaks määratud ajaperioodi jooksul elluviidavaid ühekordseid tegevusi või tegevuste kogumit, millel on kindel tegevusplaan ja eesmärk, samuti strateegilise partneri organisatsioonilist arengut ja tegutsemissuutlikkust.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu on koostanud Sotsiaalministeeriumi nutika arengu toetamise osakonna peaspetsialist Piret Audova (e-post: piret.audova@sm.ee; tel: +372 626 9224), võrdsuspoliitika osakonna võrdse kohtlemise poliitika juht Kaisa Knight (e-post: kaisa.knight@sm.ee; tel: 626 9139) ja võrdsuspoliitika osakonna soolise võrdõiguslikkuse poliitika juht Lee Maripuu (e-post: lee.maripuu@sm.ee; tel: 626 9153). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Sotsiaalministeeriumi

õigusosakonna õigusnõunikud Piret Eelmets (e-post: piret.eelmets@sm.ee; tel: +372 626 9128) ja Merilin Oldekop (e-post merilin.oldekop@sm.ee; tel: 626 9165).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Eelnõu sisu

Määruse eelnõu on jaotatud üheksaks peatükiks.

Määrusega kehtestatakse strateegilise partnerluse kaudu võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse poliitika kujundamiseks ja elluviimiseks toetuse andmise tingimused ja kord.

1. peatükk. Üldsätted

Peatükis sätestatakse määruse reguleerimisala ja terminid ning määruse alusel tehtud otsuste ja toimingute vaidlustamise kord.

2. peatükk. Toetuse andmise eesmärk

Peatükis sätestatakse toetuse andmise eesmärk.

3. peatükk. Toetatavad tegevused, toetuse osakaal ja abikõlblikud kulud

Peatükis sätestatakse toetatavad tegevused, tegevustest kasusaajad, projekti elluviimise periood, toetuse osakaal ja piirsumma, kulude abikõlblikkuse üldpõhimõtted ning abikõlblikud kulud.

Projekti tegevused ja kulud muutuvad abikõlblikuks tagasiulatuvalt alates 01.01.2022. Projekti maksimaalne kestus on kolm aastat. Seda võib projekti kestel pikendada, kui toetuse saaja on käitunud hoolsalt ning pikendamine tuleneb toetuse saajast sõltumatutest asjaoludest.

Toetus võib moodustada maksimaalselt 99% projekti abikõlblikest kuludest. Omafinantseering võib olla vaid rahaline.

Samuti nähakse ette vähese tähtsusega abi sätteid. Taotlusi hinnatakse juhtumipõhiselt ning analüüsitakse majanduslikku eelist ja konkurentsi moonutamise tunnustele vastavust, sest riigiresursid ja valikulisus on täidetud. Kui kõik kriteeriumid on täidetud, on tegemist riigiabi või vähese tähtsusega abiga, kui ei ületata vähese tähtsusega abi piirmäära.

4. peatükk. Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele

Peatükis sätestatakse nõuded toetuse taotlejale, partnerile ja taotlusele.

Partner osaleb projekti tegevuste elluviimisel ja tal tekivad selle käigus kulud.

Taotlus tuleb esitada kas võrdse kohtlemise või soolise võrdõiguslikkuse edendamise eesmärgil. Üks organisatsioon võib olla mitmes projektis toetuse taotlejaks või partneriks.

Taotlused esitatakse struktuuritoetuste e-toetuse keskkonna <https://etoetus.struktuurifondid.ee> kaudu. Taotlus peab vastama määruse § 12 lõikes 1 loetletud nõuetele ning see esitatakse koos § 12 lõikes 2 loetletud lisadega.

5. peatükk. Toetuse taotlemine

Peatükis sätestatakse taotlusvooru avamise ja taotluste esitamise viis.

6. peatükk. Taotluste menetlemine

Peatükis sätestatakse taotluse menetlemise kord, taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamise kord, taotluste hindamise kord, taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise tingimused ja kord ning lepingu sõlmimise ja muutmise kord.

Esimese etapina teeb Sotsiaalministeerium taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamise kontrolli vastavalt määruse §-s 16 sätestatud nõuetele. Kui taotleja, partner või taotluse ei vasta lõikes 2 nimetatud tingimustele, tunnistatakse taotlus mittevastavaks.

Seejärel hindab igit vastavaks tunnistatud projektitaotlust hindaja, kes lähtub oma hinnangutes määruse lisas sätestatud hindamiskriteeriumitest ja -skaaladest. Üks hindaja hindab kõiki taotlusvooru sama eesmärgiga taotlusi.

Hinnangute tulemusena tekib eesmärkide järgi taotluste pingerida, mis edastatakse hindamiskomisjonile. Hindamiskomisjon võib otsustada enne lõpliku otsuse tegemist taotluse üle läbirääkimiste alustamise. Hindamiskomisjoni koosoleku tulemusena allkirjastab komisjon läbipaistvate ja argumenteeritud ettepanekutega komisjoni protokollile selle kohta, milliseid projekte toetada ja milliseid mitte.

7. peatükk. Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine

Peatükis sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamine.

8. peatükk. Toetuse maksmise tingimused ja aruannete esitamine

Peatükis sätestatakse toetuse maksmise tingimused ja toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise kord.

Toetuse maksmise eelduseks on taotluse rahuldamise otsus ning Sotsiaalministeeriumi ja toetuse saaja poolt allkirjastatud leping projekti elluviimiseks.

Projekti vahearuanded ja lõpparuanne esitatakse e-toetuse keskkonna kaudu.

Tegevusaruande vorm on kättesaadav ja see esitatakse e-toetuse keskkonnas. Finantsaruande vorm saadetakse toetuse saajale pärast lepingu sõlmimist e-toetuse keskkonna kaudu. Finantsaruanne esitatakse tegevusaruande lisana e-toetuse keskkonnas.

Aruandes esitatakse abikõlblikud kulud, mis on reaalselt tekkinud ja makstud toetuse saaja või partneri pangakontolt. Kulud võivad olla tasutud pärast projekti elluviimise perioodi lõppu, kuid enne lõpparuande esitamise tähtaega.

9. peatükk. Toetuse saaja, partneri ja Sotsiaalministeeriumi õigused ja kohustused

Peatükis sätestatakse toetuse saaja, partneri ja Sotsiaalministeeriumi õigused ja kohustused.

Toetuse saaja ja partner peavad projekti ellu viima taotluse rahuldamise otsuses ja lepingus fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt ning järgima määruse §-s 24 loetletud kohustusi. Sotsiaalministeeriumi kohustused on loetletud määruse §-s 26.

Olenemata sellest, kas toetuse saaja on või ei ole hankija riigihangete seaduse § 5 tähenduses, kasutab ta projekti raames läbiviidavate ostumenetluste puhul rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt, saavutades hanke eesmärgi mõistliku hinnaga ning tagades konkurentsi korral erinevate pakkumuste võrdlemise teel parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte. Selle tagamiseks teeb toetuse saaja kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ettepaneku vähemalt kolmele erapooletule pakkujale pakkumuse esitamiseks, kui teenuse või asja eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on 5000 eurot või rohkem. Samuti järgib toetuse saaja oma organisatsiooni sisest hankekorda. Kui aga organisatsiooni hankekorras on nn kolme pakkumuse võtmise alampiir seatud kõrgemale kui 5000 eurot, lähtub toetuse saaja toetuse andmise tingimustega kehtestatud 5000 euro alampiiri nõudest.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määrusel on positiivne sotsiaalne mõju, kuna määruse kaudu on võimalik toetada võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse poliitikavaldkondade sihtrühmi, edendades soolist võrdõiguslikkust ja võrdseid võimalusi. Määrusega toetatavad tegevused aitavad lisaks otsesele positiivsele tegevuste mõjule tugevdada valdkondlikku huvikaitset ja võimestada huvikaitseorganisatsioone, panustades positiivse mõju kestlikkusse.

Määrusel on positiivne mõju ka riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse töökorraldusele ja kuludele, kuna toetatavate tegevuste hulgas on näiteks vähemusgruppi kuuluvate inimeste nõustamine. Näiteks, huvikaitseorganisatsioonide kaudu psühholoogilise või juriidilise nõustamise pakkumine vähendab potentsiaalselt kohaliku omavalitsuse töökoormust ja kulusid, kelle ülesandeks oleks muul juhul sarnast nõustamist pakkuda.

Samuti on riigi tasandi ja kohaliku omavalitsuse tasandi poliitikakujundajad, -rakendajad ja otsustajad ise toetatavate tegevuste sihtrühmaks.

Teatav positiivne mõju võib kaasneda ka regionaalarengule, kuna huvikaitseorganisatsioonide võimestamine aitab parandada kohaliku tasandi positsiooni ja osalust poliitikakujundamise protsessis.

Määrusel puudub oluline keskkonnamõju, mõju majandusele ning riigi julgeolekule ja rahvusvahelistele suhetele.

Andmekaitsealane mõjuhindang

Määrus ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses. Projektitaotluste esitamise faasis küsitakse projektiga seotud isikute *curriculum vitae*'sid, mida kasutatakse projektitaotluste hindamisel, lähtudes kinnitatud hindamiskriteeriumidest.

Juba rahastuse saanud projektide kulude abikõlblikkuse kontroll hõlmab ka projektist töötasu saavate ekspertide lepingulise suhte ja töötasu maksmise kontrollimist. Samuti kontrollitakse projekti raames korraldatud üritustel osalemist, mida tõendatakse üritusel osalejate nimekirjade abil.

Andmekaitsealane mõjuhindang ei ole praegusel juhul asjakohane, sest see on nõutav eelkõige juhul, kui tegemist on delikaatsete andmete töötlemisega või automatiseeritud isikuandmete töötlemisega või kui isikuandmete töötlemine toob kaasa isiku õigustes ja vabadustes suuri muutusi.

Andmeid töödeldakse struktuuritoetuste registris ja see vastab andmetöötlemise põhimõtetele.

Taotlusvooru puhul ei ole tegemist isikuandmete töötlemisega ulatuses, mis mõjutaks õigusi või kohustusi või väljuks õigusaktides sätestatud piiridest. Isikute kvalifikatsiooni hindamine *curriculum vitae*'de põhjal on õigustatud, et sõeluda välja parimad projektid ja parimad projektide elluvijad. Nii hindajatele kui abikõlblikkust kontrollivatele ekspertidele kohaldub konfidentsiaalsuskohustus oma töö piires. Nii töötasude kui üritusel osalejate nimekirjade puhul annab toetuse saaja nõusoleku projektis osaleda ning sellega kaasnevat tingimusi täita (lepingut täita ja töö tegemiseks projekti raames või projekti kaudu rahastatavat teenust saada).

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Strateegilise partnerluse rahastamise vahendid eraldatakse 2022. aasta alguses avatava avatud taotlusvooru raames. Taotlusvooru toetuse eelarve on 1 500 000 eurot, sellest 600 000 eurot on ette nähtud võrdse kohtlemise ja 900 000 eurot soolise võrdõiguslikkuse edendamise eesmärgi täitmiseks.

Toetuse saajatele kaasneb määruse rakendamisega täiendav kohustus 10% ulatuses projekti abikõlblikest kuludest.

Määruse rakendamisega tulusid ette näha ei ole.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, s.o kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon.

Eelnõu on esitatud mitteametlikult arvamuse avaldamiseks Eesti Vabaühenduste Liidule ja organisatsioonidele, kes on olnud ministeeriumi strateegilised partnerid aastatel 2020-2021. Märkused ja ettepanekud on toodud koostöölastustabelis, mis on seletuskirja lisa.